

SÁNDY GYULA ÉS A REFORMÁTUS FŐGIMNÁZIUM

Hódmezővásárhelyen a Református Egyház 1723 óta működtet gimnáziumot, mely az évszázadok során számtalan művelt emberfőt bocsátott ki falai közül. Az öregdiákok hírét vitték a gimnáziumnak, így hamar országos elismertségre tett szert – ez pedig magával hozta az igényt egy állandó épületre. A korábbi vályogház helyett 1820 és 1822 között építették fel az iskolát, mely ma az Alföldi Galériának ad helyet. Hetvenöt évig működött itt a gimnázium, azonban a század végére ez az épület is szűknek bizonyult.

A Református Egyháztanács a város és az állam támogatásával új épület emelését határozta el. 1895 februárjában Szeremlei Sámuel – az egyháztanács elnöke – országos tervpályázatot hirdetett, amelyet Sándy Gyula (1868-1953) nyert meg. Sándy ekkor még ifjú, de roppant ambiciózus építész volt: csupán 1891-ben szerzett építési oklevelet a Magyar Királyi József Műegyetemen, de már ebben az évben tanársegéd lett Pecz Samu mellett. Tanárának nemcsak az egyetemen segített, hanem az építkezéseinél is: Pecz őt bízta meg többek között a budai Szilágyi Dezső téri református templom építésének felügyeletével. Korai stílusát azonban nem is annyira Pecz, hanem inkább Steindl Imre – a Parlament tervezője – és a német Johannes Otzen határozta meg. Steindl a neogótika híve volt, ezért Sándy is ebből a historizáló stílusból indult ki, azonban Otzenhez hasonlóan épületeibe rengeteg népies és egyéni megoldást is kevert. Stílusá ezéért eklektikusnak nevezhető. Kifejezetten jellemző még épületeire a nyerstégla homlokzat, valamint a várszerű összhátás – Sándy gyerekkorától kezdve rajongott a várkastélyokért.

Egyéni stílusának jegyei szépen megfigyelhetők a gimnáziumon is: az egész épületet téglá borítja – csak az ablakok körül alkalmazott műkövet; a rendkívül hosszú homlokzat és a szűk ablakok pedig várszerű megjelenést kölcsönöznek az épületnek. Az ablakok tervezésénél igazán változatos formákat alkalmazott: a félköríves, enyhe csücsíves, szegmensíves és egyenes záródású ablakokat helyenként még ikerablakokká is szervezte. A változatosság az alsó két szinten a legszembetűnőbb, a harmadik szinten – melyet övpárkánnyal el is választ az alatta lévőktől – már csak egyenes záródású ablakok nyílnak kettes, illetve hármas csoportokban. A gimnázium délkeleti sarkát rövid síkkal

részútosan levágta, ide került a főbejárat – a gyönyörű, szecessziós veretekkel díszített kapu mögött pedig egy sokszögű előcsarnok nyílik. Az épület meredek tetőzete összhangban áll a homlokzattal: a várszerű jelleget erősítik – pártázatra emlékeztetnek – a szabályos rendben nyíló háromszögű, apró manzárdablakok. A hosszanti homlokzatot két oldalról lezáró, enyhe kiülésű, hegyes oromzatban végződő rizalitok pedig, mintha őrtornyokat idéznének – ezeket a homlokzatra merőleges irányú, kontyos nyeregterítő fedi, melyből magasra törő csücsdíszek indulnak ki. A rövid, részútos főhomlokzatot magasra nyúló, toronysisakszerű tető koronázza, ami a középkori kaputornyokra emlékeztet – ez egyszerre idézi a középkori várakat, valamint hangsúlyozza a bejárat funkcióit.

A gimnázium várszerű hatását hangsúlyozza még az elhelyezkedése is: közvetlenül az árvízvédelmi kőfal mögött emelkedik – ami valójában téglából és nem kőből épült, de így is beillene várfalnak. A „kőfal” és az épület pedig anyagát és színét tekintve is összhangban állnak egymással.

Sándy építészeti stílusa és roppant precíz személyisége elnyerte mind Szeremlei, mind a városvezetés tetszését, így a következő években öt további épület tervének elkészítésével bízták meg.

Bodó Péter

Református Főgimnázium
(f. NLVK gyűjteménye)

LEXIKON

Füstös Zoltán

Festőművész

(Balatonlelle, 1910. május 10. -
Hmvhely, 1975. március 30.)

1931-ben diplomázott a Képzőművészeti Főiskolán. Hódmezővásárhelyen 1947-ben telepedett le. Szakkörvezetőként adta át tudását a fiataloknak. Jeles növendékei között tartjuk számon Erdős Pétert, Fejér Csabát, Fodor Józsefet és Hézső Ferencet.

Alkotásai az alföldi realista művészet stílusában születtek, a vásárhelyi tájat vagy a hétköznapi tárgyakat megörökítve. Számos díszletet festett a helyi színházi előadásokhoz, melyeket ugyanolyan művészi odaadással alkotott, mint bármely más festményét.

Gyűjtötte a vásárhelyi fazekas tárgyakat, ő maga is szívesen festette őket.

A Mártélyi Ifjúsági Képzőművészeti Tábor, – Szabadiskola – elődjét Fodor Józseffel ők alapították.

Forrás: Hódmezővásárhelyi életrajzi lexikon. Szerk.: Kőszegfalvi Ferenc és Borus Gábor. Szeged, Bába K., 2002. 75 p.